

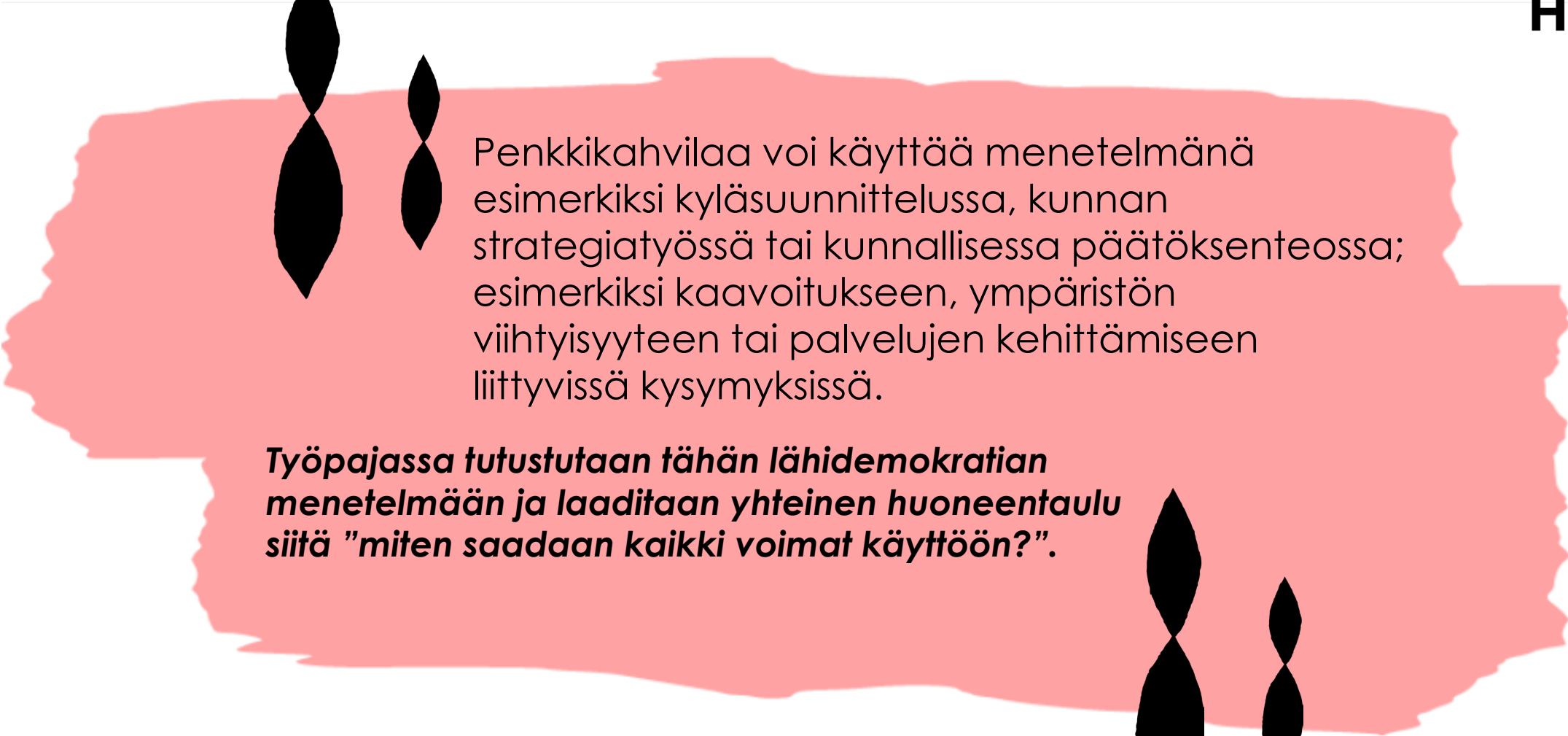
MAAHENKI

Penkkikahvila tutuksi

Niina Vuori

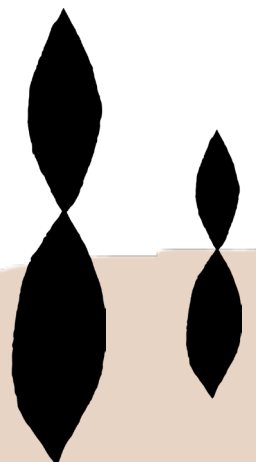
Asiantuntija, koulutussuunnittelija

KyläAreena, Kannonkoski 5.9.2025

Penkkikahvilaa voi käyttää menetelmänä esimerkiksi kyläsuunnittelussa, kunnan strategiatyössä tai kunnallisessa päätöksenteossa; esimerkiksi kaavoitukseen, ympäristön viihtyisyyteen tai palvelujen kehittämiseen liittyvissä kysymyksissä.

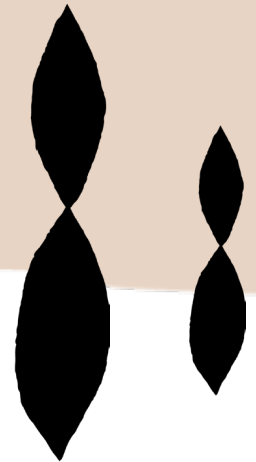
Työpajassa tutustutaan tähän lähidemokratian menetelmään ja laaditaan yhteinen huoneentaulu siitä "miten saadaan kaikki voimat käyttöön?".

9.15 Aloitus

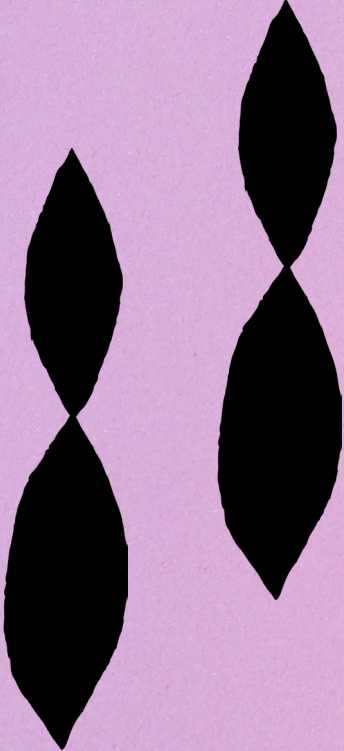
- Dialogista
- Penkkikahvilasta
- Demo

11.15 Lopetus

**Kenen kanssa
penkkikahvittelemme
tänään?**

*Penkkikahvila on **dialoginen** kuulemisen ja yhteisökehittämisen menetelmä, jonka tavoitteena on lisätä asukkaiden ja päättävässä asemassa olevien välistä vuoropuhelua osana kehittämistyötä ja päätöksentekoa.*

*Penkkikahvilassa **ihmisiä kuullaan ja heidät otetaan mukaan** omaa ympäristöään ja yhteisöään koskeviin asioihin ja kehittämistyöhön.*

- Alun perin penkkikahvila on suunniteltu lisäämään asukkaiden, päättäjien ja viranhaltijoiden välistä vuoropuhelua, mutta menetelmää voi soveltaa myös muihin ryhmiin.
- Suomen kylät ry:n tavoitteena on lisätä kuntien ja kylien välistä vuoropuhelua – Penkkikahvila on yksi hyvä menetelmä tähän!

Miksi ihmisiä
pitäisi kuulla ja ottaa
mukaan?

Aivan!
Tuleeko muuta
mieleen?

Vähentää eriarvoisuutta, köyhyyttä ja syrjäytymistä.

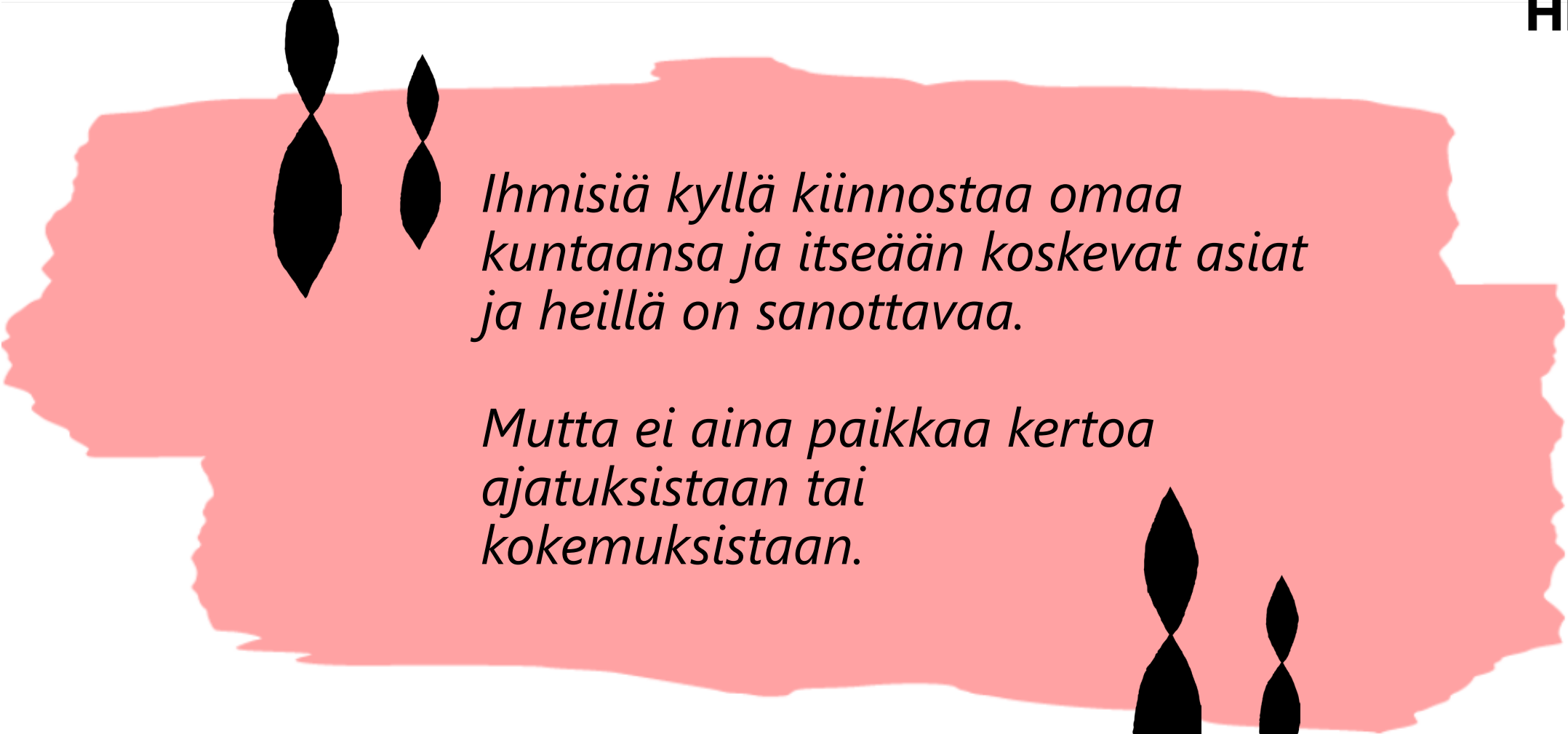
Osallisuus on yhteydessä hyvinvointiin ja terveyteen. Kuulluksi tuleminen, arvostus ja ymmärtäminen.

Saa yhteiskuntaryhmät kohtaamaan.

Syntyy uutta toimeliaisuutta. Syrjintä, ennakkoluulot ja yksinäisyys vähenevät. Luottamus kasvaa.

Parantaa palveluja.

Ihmiset kohdataan ihmisinä. Palvelujen käyttäjät osallistuvat palvelujen kehittämiseen.

*Ihmisiä kyllä kiinnostaa omaa
kuntaansa ja itseään koskevat asiat
ja heillä on sanottavaa.*

*Mutta ei aina paikkaa kertoa
ajatuksistaan tai
kokemuksistaan.*

Vuoropuhelu on tiedonkeruuta

- Ihmisten arki tutuksi ja päätöksenteon tueksi.
 - Kokemustiedon kerääminen
 - Saadaan tietoa, joka täydentää muuta olemassa olevaa tietoa.
 - Asiantuntijuuden jakaminen ja tunnistaminen uudella tavalla.
 - Kerätään tietoa, jonka perusteella voi päättää jotain.
 - **Keskeistä se, mitä saadulla tiedolla tehdään.**
- Ihmisten oman aktiivisuuden herättäminen – miten tämä voitaisiin tehdä yhdessä?

Syitä olla osallistumatta tai vaikuttamatta

- Sähköiset kyselyt eivät kiinnosta tai tavoita
- Kiireinen arki – ei ehdi
- Kieli tai asiat ovat vaikeasti ymmärrettäviä
- Ihmisjoukot ahdistavat tai jännittävät
- Ei ole resursseja osallistua (aika, raha, välimatkat)
- Tunne, että ei osaa vaikuttaa.
- "Onko tällä mitään merkitystä?" – luottamuksen puute
- Poliitikko tai vaaliteltat tuntuvat vierailta tai kaukaisilta

PENKKIKAHVILA

**Mennään sinne,
missä ihmiset
luontaisesti ovat.**

Osallisuusprosessin vaiheet

MAA
HENKI

1. Yhteinen päämäärä ja sitoutuminen

Mistä meidän tulee tietää lisää, kenen näkökulma puuttuu?

2. Kuuntelu ja tärkeiden asioiden tunnistaminen

Mikä on ihmisille ja yhteisölle tärkeää?

3. Yhteinen vuoropuhelu

Tärkeät asiat jaetaan yhdessä viranhaltijoiden, poliittisten päättäjien, paikallisten yhdistysten ja yksittäisten kuntalaisten kesken.

4. Konkretia

Tehdään konkreettisia tekoja kuullun pohjalta. Tartutaan niihin asioihin, joihin ihmiset ovat itse valmiita tarttumaan.

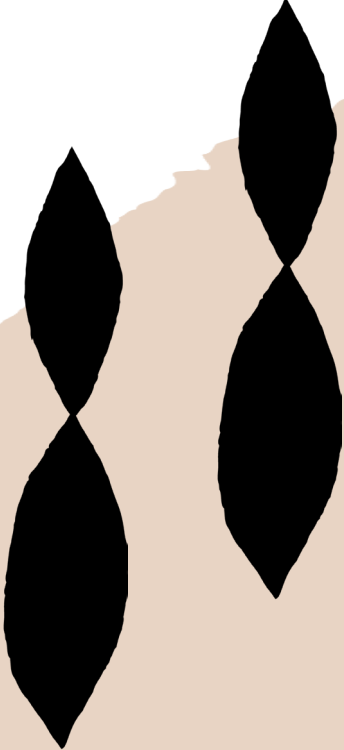

5. Arviointi

Määritellään arvioinnin mittarit. Ketkä ovat arvioinnissa mukana?

Osallisuusprosessissa on tunnistettavissa nämä viisi vaihetta.

Omaa osallisuustyötä voidaan lähteä toteuttamaan tämän prosessimallin pohjalta.

*Millaisia
vuoropuhelun ja
kuulemisen
menetelmiä olette
käyttäneet?*

***Penkkikahvilan
käyttösovelluksia***

Pudasjärvi: hyvä näkyväksi hyvinvointisuunnitelmaan

- **Tavoite:** hyvinvointisuunnitelmana halutaan saada näkyville, mistä pudasjärveläisten hyvä elämä muodostuu, ja mikä paikkakunnalla on tärkeää ja merkityksellistä. Samalla saadaan vastapainoa perinteiselle hyvinvointikertomusten ja -suunnitelmien pahoinvointinäkökulmalle.
- **Kohderyhmä:** kaikki kuntalaiset. Kohdennetusti koulut, 2. asteen oppilaitokset ja yritykset.
- **Ketä oli mukana:** Viranhaltijoita, päättäjiä, yrityksiä, oppilaitoksia
- **Paikkoja:** esim. joulutapahtumat
- **Mihin on johtanut:** tulokset näkyville konkreettisesti hyvinvointisuunnitelmaan, mitä kautta niitä hyödynnetään osana toiminnan suunnittelua ja päätöksentekoa. Aineisto tukee vahvasti myös Pudasjärvellä tapahtuvaa muuta valmistelutyötä, kuten tekeillä olevaa asumisen politiikan ohjelmaa.

Kyyjärvi: kuntastrategia

- **Tavoite:** Kuntastrategia, joka olisi kaikille kuntalaisille tuttu. "Voisiko kuntastrategia olla kuin hittibiisi?"
- **Kohderyhmä:** kuntalaiset vauvasta vaariin
- **Ketä oli mukana:** Viranhaltijat, päättäjät, yritykset.
- **Paikat:** Kauppakeskus, kirjasto, yhtenäiskoulu, Betset, kahvitupa (vapaaehtoisten kahvila).
- **Mihin johti:** Sataman aluetta kohennettiin, tehtiin penkki, "Pömpeli" sekä yhteisötaidetta raivatusta pajusta.

Kuntalaiset strategialla päivittämään

● Tammelan kunnanjohtaja Kalle Larsson kehuu yhdessä Maaseudun sivistysliiton kanssa järjestettyjen kirjastokahvien antia.

Anni Laakkonen
Tammela

Mitä ovat syyt muutaa tai asua Tammelassa, tai muuttaa pois kunnasta? Ensi purkaukset ja pohinnat asiat Tammelassa!

Muun maassa räitä kysymyksiä joiden kunnalaisten pitäisi pohtia: Tammelan kirjastokahveilla. Kahvitilaisuudessa oli tarkoituksena lisätä vuoropuhelua kuntalaisten, viranhaltijoiden ja poliittisten päättäjien kesken va-
paamuotoisella keskustelulla ja erilaisten pelillä, jossa kunnalaiset pääsivät antamaan palau-

tetta hyvistä ja huonoista asioista Tammelassa.

Kunnanjohtaja Kalle Larsson kehuu illan antia Twitterissä. –Sain kuntalaisilta kortteja tällaisia ideita kunnan kehittämiseen. Vahvimmaksi tuntuu ajatus il-
lasta jolla halutaan puhua kunnan asioista. Hala tulla kuulluksi. Kosketta-
vina, Larsson tuntuu vielä sa-
mana iltana.

TIETÄMÄSI JÄRJESTETTYN yhdes-
si maaseudun elinvoimaa tukevan
Maaseudun sivistysliiton kanssa.
Yhteiskeskittely Kaisu Kervinen
Maaseudun sivistysliitosta kertoi

lääkärille, että Tammela on
yksi viidestä kunnasta, jotka ovat
mukana Kestävät maaseutu -han-
keessa.

–Hänke selvittää, mitä on hyvä
elämä maaseudulla. Muut kunnat
ovat Karvia, Posio, Vitsasaari ja Ilo-
ma. Kaikkia viittä yhdistää se,
että väestö vähenee ja vanhenee.
Tässä Tammelassa kukaan ei käsi-
tykseni suuta kääntymään. Kervi-
nen toteaa ja toivoi mahdollisim-
man monipuolista viestintä-
työtä ja elävää Tammelan päivittävän
kuntastrategian.

Sama toivoi Larsson. Hän ta-
kensi, että strategian päivitys alkaa

Kuntalaisten, poliitikkojen ja virkamiesten keskustelu kahvitilaisuudessa

ensi vuoden helmikuuhun.

Larssonin lisäksi viranhaltijoista
kuntalaisten kanssa olivat keskus-
telunsa ja palautetta vastaan-
ottamassa sivistysjohtaja
Pekka Lintonen ja tekninen johtaja
Jari Kauppi. Myös tällä het-
kellä opintovapaalla oleva vanha-
kuvataiteilija Paula Laakso oli
paikalla, sillä kerran kuntalaisten
roolissa. Läsnä oli myös muutamia
kuntapoliitikkoja.

KEHITTÄMISPÄÄLLIKÖ Virpi Itä-
lahti-Juola Maaseudun sivistys-
liitosta kysyi, miten Tammelassa
pitää reagoida väestön vähenemisen
ja vanhenemiseen. Erkki

Salonen sanoi, että asiaan kanssa
pitää kyttyä elämään maaseutukie-
lytyksen.

–Tammelassa pitää saada työ-
ihmisiä, jotka osallistuvat yhteis-
kuntaan. Suomen maaseutu on lyhyt
kiksestä EU:n tukipolitiikkaan,
mutta ostapa täällä maata – ei
ole helppoa, Salonen toteaa.

Heikki Väinö sanoi, että Tam-
melan on kehitettävä infrastruk-
tuuriaan ja pidettävä päivähoito-
kunnassa. Kuntaliiketoimikassa
vaikuttavan kokouksen mielestä
nettityötyöt pitää saada kun-
toon koko laajan kunnan alueella.
–Mökästä ei toimi, väkälä tar-
vitaan, Väinö sanoi.

**Yksi ihminen
kuoli Lohjalla, kun
rengasrikosta
kärsinyt kuorma-
auto törmäsi
henkilöautoon**

Yksi ihminen kuoli henkilöauton
ja kuorma-auton ositteluissa
Lohjalla varhain aamun tullen.
Poliisin alustavien tietojen
mukaan tilanne sai alkunsa, kun
kuorma-autosta puhkesi rengas.
–Tämän seurauksena kuor-
ma-auto ajautui vastatien-
vetoa kohti ja törmäsi vastaan-
tulleen henkilöauton keulaan.
Henkilöauton kuljettaja menehtyi
onnettomuudessa, ja kuorma-
auton kuljettaja loukkaantui, pe-

lisiä kertoi tiedotteessa.
Onnettomuus tapahtui Hante-
niementielle eli valtatiellä 25 Ty-
ninharjan liittymän kohdalla. svt

**Rekan perävaunun
kaksi rengasta
paloi Jokioissa**

Rekan perävaunun kaksi rengasta
syttyi ajoin aikana tuleen varas-
kupaikan kohdalla valtatie 2:lla
Jokioissa keskiviikkona. Pelas-
tuslaitos sai hälytyksen lähe-
nävien pelasta noin kello 14.
Syttyneet renkaat ja perä-
vaunun akselisto paloi, mutta muu-
ten tuli ei päässyt leviämään. Pe-
lastuslaitos siunattiin palon. Sen
syttyisyydestä ei ole tietoa. n.

Esimerkki Viitasaareltä: nuorten ääni kuuluviin

- Tavoite: Kuulla nuoria ja saada heidät mukaan kuntakehittämiseen sekä toteuttamaan jotain nuorille itselleen tärkeää asiaa
- Kohderyhmä: nuoret, koko yläkoulu
- Ketä oli mukana: kunnan viranhaltijoita, luottamushenkilöitä, seurakunta, 4H, koulu
- Paikka: Viitasaaren nuorisotalo
- **Mihin johti: VT Scape pakohuone ja nuorisotila Kartano toisen asteen opiskelijoille (toimii edelleen).**

Virtuaalipenkkikahvilat

KestäväMaaseutu –hanke 2020-2022

MAA
HENKI

Tavoite: kuntalaisten kuuleminen, kuntien osallisuustyön kartoitus, materiaalin keruu tutkimukseen

Kohderyhmä: tutkimukseen osallistuvien kuntien asukkaat, luottamushenkilöt ja viranhaltijat

Ketä oli mukana: kunnan viranhaltijoita, luottamushenkilöitä, asukkaita, paikallisia järjestäjä

Paikka: Viisi kuntaa eri puolilla Suomea

Mihin johti:
Paikallisiin suosituksiin: osallisuusreseptit
Valtakunnallisesti: politiikkasuositus ja toimintatutkimuksen tulokset.

Penkkikahvila

**MAA
HENKI**

Penkkikahvila tarjoaa matalan kynnyksen tilaisuuden kohtaamiseen.

Penkkikahvilassa ihmisiä kuullaan siellä, missä he arjessaan liikkuvat.

Sovitetaan:

- **mihin** asioihin halutaan ajatuksia
 - **keitä** erityisesti halutaan kuulla
 - **missä** heidät kohdataan (kaupassa, kirjastossa, neuvolassa, työpaikalla jne.)
 - **ketkä** päättävän tahon edustajat (yhdistyksestä, kunnasta, organisaatiosta)
Penkkikahvilassa ovat mukana
 - miten keskustelut **dokumentoidaan** ja
 - miten kuulemisen tulokset **puretaan**
 - kenelle tulokset **viedään eteenpäin**
 - miten asioiden etenemistä **seurataan**
 - miten tuloksista **viestitään** aikaansa antaneille!
- Keskustelun virittäjäksi voidaan valita esimerkiksi kartta, jonka äärellä juttelu paikoista helpottuu tai terveisiä voidaan kerätä vaikkapa postikortteihin.

Miten Penkkikahvila rakentuu?

- Penkki
- Kahvit ja kastamiset
- Keskustelijat
- Kirjurit / muistiinpanot
- Menetelmä, jolla saa nopeasti ihmisiltä ajatuksia kerättyä ja samalla kertyy tietoa esim.
 - gallupruudukko
 - kartat
 - postikortit, joilla lähetetään terveisiä esim. kunnalle
 - Tulevaisuus- tai muut kortit
- Viihtyisyyttä ja kutsuvuutta luovia elementtejä: kukkia, mattoja, tekstiilejä..

*Demotaan
Penkkikahvilaa*

Miten saada kaikki voimat käyttöön kylätoimintaan?

- **Vaihe 1: Keitä** ovat ne voimat, joita tarvitaan ja keitä halutaan kuulla?
 - Mietitään kahdessa ryhmässä (kirjoita lapuille)
- **Vaihe 2:** missä näitä ryhmiä voidaan kohdata?
 - Pohditaan yhdessä kohtaamisen paikkoja.
- **Vaihe 3:** Ketä kylätoiminnan kannalta tärkeitä henkilöitä tulisi olla mukana Penkkikahvilassa?
- **Vaihe 3:** mietitään Penkkikahvila-demossa, "mitä tulevaisuuden kansalaistaitoja tulee vahvistaa, jotta kaikki voimat (valitut ryhmät)saadaan käyttöön"

Miten saada kaikki voimat käyttöön kylätoimintaan?

- Olette kylätoimijoita, jotka ovat tulleet Penkkikahvilaan.
- Penkkikahvilassa on Kyläasiamies ja muita päättävän tahon edustajia, jotka haluavat teiltä ideoita ihmisten aktivoimiseen.
- Penkkikahvilassa etsitään vastauksia kysymykseen: Millaisia tulevaisuuden kansalaistaitoja tarvitaan, jotta saadaan kaikki voimat käyttöön?
- Kirjaa itse tai kirjurin avulla lapuilla ruutuun kolme tärkeintä. Voit kirjoittaa tarkennuksia.
- Tulokset viedään Suomen Kylät ry:lle strategiatyön tueksi.

Huoneentaulu: miten saadaan kaikki voimat käyttöön kylätoiminnassa?

- Kylätoimintaan voimaa tarvitaan erityisesti uusista kyläläisistä, joita voidaan kohdata esimerkiksi koululla, kaupalla, tapahtumissa tai heidän luonaan voidaan mennä käymään kyläkummi-mallilla.
- Jotta kaikki voimat saadaan käyttöön kylätoiminnassa, pitää vahvistaa **vuorovaikutusta ja dialogisuutta, yhteisöllisyyttä sekä kannatella toivon ilmapiiriä.**
- Muita nostoja:
 - Kohtaaminen ja avoin keskustelu on tärkeää, näin myös vaikeat asiat tulevat hyväksyttävämmiksi.
 - Asukaslähtöinen toiminta on vetovoimaista ja lisää luottamusta ja turvallisuuden tunnetta.
 - On muistettava viedä asiat loppuun asti: kun kuullaan ja kohdataan, sen jälkeen pitää viestiä, miten asiat etenevät ja myös kutsua ihmisiä mukaan tekemiseen.